



Jakelun mukaan

Syyttäjälaitoksen lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaostolle vuoden 2026 talousarvioesityksestä

Hallituksen esitys HE 99/2025 vp – 22.9.2025 (Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026)

1 Johdanto

Syyttäjälaitoksen toimintamenomäärärahat vuonna 2026 ovat noin 66,13 milj. euroa.

Lisäystä vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon on noin 1,51 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa on hallituksen esityksen mukaisesti huomioitu seuraavat muutokset.

Muutoksen perusteet	Muutos (1 000 €)
Yhteensä	1 509
Lisäykset	2 756
Aserikoslainsäädännön uudistaminen	280
Jyväskylän oikeustalohanke	102
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	500
Vantaan oikeustalohanke	236
Palkkausten tarkistukset	1 638
Vähennykset	-1 247
Porin oikeustalohanke	-94
Tietosuojavaltuutetun toimiston toiminnan turvaaminen (siirto momentille 25.01.03)	-150
Vahvistetaan oikeudenhoidon resursseja (HO 2023)	-100
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	-100
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2025)	-803

Taulukko 1. Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset vrt. 2025



2 Tilanne ja toimintaedellytykset vuonna 2026

Syyttäjien käsiteltäväksi saapuvien asioiden määrä on kasvanut. Vuodesta 2025 alkaen asioita arvioidaan saapuvan noin 100 000 vuodessa, kun määrä oli aiemmin pitkään 85 000–90 000. Kasvu johtuu poliisin resurssilisäyksistä ja rikostutkintaan tehdyistä kohdennuksista, joiden myötä poliisimiesten määrä nousee vaalikauden loppuun mennessä 8 000 henkilötyövuoteen¹. Vastaavaa lisäystä ei ole kohdennettu muille rikosprosessiketjun toimijoille.

Oikeudenhoidon selonteossa Syyttäjälaitoksen rahoitustarve mitoitettiin noin 90 000 saapuvan asian tasolle tai hieman sen yli. Vuonna 2026 tämä rahoitus on 4,2 milj. euroa, mutta samanaikaiset 1,75 milj. euron leikkaukset ja 1,67 milj. euron ICT-menopaine pienentävät saavutettavaa hyötyä. Käytännössä nettovaikutus jää vuoden 2026 jälkeen pysyvästi noin 0,78 milj. euroon, kun oikeudenhoidon selonteon mukainen rahoitusosuus laskee 2,9 milj. euroon ja leikkaukset kasvavat noin 2,12 milj. euroon.

Vuosi 2026 on resursoinnin kannalta vielä kohtalainen, mutta avoinna olevien asioiden määrä ei käänny voimakkaaseen laskuun. Nykyinen noin 26 000 avoinna olevan asian taso korkeintaan säilyy. Määrä on noin 7 900 asiaa (43 %) enemmän kuin vuonna 2024.

Syyttäjälaitoksen menorakenne ei mahdollista leikkausten toteuttamista ilman, että ne kohdistuvat tuleville vuosille suunniteltuihin henkilöstömenoihin. Vuonna 2026 henkilöstömenojen osuus on arviolta 79 %, ICT-menojen 10 %, toimitilamenojen 7 % ja muiden menojen 4 %. Liikkumavara muiden menojen osuudessa on todellisuudessa pienempi, koska niihin sisältyy kiinteäluontoisia ja rikosprosessin

¹ Poliisin hallitusohjelman mukaiseen resurssointiin kohdennettiin vuoden 2024 talousarviossa 17,5 milj. euroa. Summa kasvaa vuoteen 2027 mennessä pysyvästi 70 milj. euroon.



kannalta välttämättömiä eriä. Suunnitellut henkilötyövuodet laskevat aiempaa arvioitua voimakkaammin ja nopeammin.

Leikkausten vaikutuksia pyritään kompensoimaan kehittämällä ja uudistamalla työtapoja syyttäjien ratkaisutehokkuuden parantamiseksi. Tuottavuutta parantavia toimenpiteitä edistetään oikeuslaitostyöryhmässä. Suurimmat positiiviset vaikutukset saadaan lyhyellä aikavälillä sakkomenettelyn kokonaisuudistuksesta ja syyteneuvottelun käyttöalan laajentamisesta. Myös perusteluvollisuuden keventämisen mahdollisuuksia esitutkinnan rajoittamisasioissa ja syyttämättäjäättämispäätöksissä kartoitetaan. Edellytyksenä on, että lakiuudistukset toteutetaan sisällöltään sellaisina, että niillä on todellista vaikutusta asioiden käsittelyn joutuisuuteen. Lainsäädäntötyön edetessä on kuitenkin jo kavennettu niitä mahdollisuuksia, joita uudistuksilla olisi voitu täysimääräisesti saavuttaa.

Tehokkuuden kasvattamiselle on kuitenkin rajansa; vaikka syyttäjäkohtaista ratkaisumäärää saataisiin nostettua 2020-luvun taitteen korkeammalle tasolle, se ei riitä ruuhkan purkamiseen. Saapuvien asioiden määrä on kasvanut liian suureksi suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin.

2.1 Ratkaisutoiminta

Esitutkintaviranomaisilta saapuvien asioiden määrä on noussut historiallisen korkealle tasolle, noin 100 000 asiaan vuodessa. Syyttäjälaitoksen arvion mukaan taso ei tule lähivuosina laskemaan. Sisäisen turvallisuuden selonteko tukee tätä arviota: poliisien määräksi esitetään jopa 8 800 henkilötyövuotta, mikä on 10 % korkeampi kuin hallitusohjelmassa.

Vuonna 2026 syyttäjien arvioidaan ratkaisevan enintään noin 101 000 asiaa, edellyttäen että syyttäjäkohtainen tehokkuus kasvaa. Haasteena on kuitenkin uusi rikosasioiden käsittelyjärjestelmä, joka täyttää toistaiseksi vain toiminnalliset



minimivaatimukset ja tuottavuutta mahdollisesti parantavat ominaisuudet saadaan käyttöön vasta myöhemmin.

Ruuhkanpurkuyksikön avulla yli yhdeksän kuukautta avoinna olevien asioiden määrä saadaan pidettyä hallinnassa.

Ratkaisutoiminta	Toteuma 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
Ratkaistavaksi saapuneet asiat	89 317	101 200	100 000
Ratkaistut asiat	88 522	93 500	100 700
Ero	795	7 700	-700

Taulukko 2. Saapuvien ja ratkaistujen asioiden kehitys 2024–2026

Poliisin resurssilisäysten toivotaan vaikuttavan positiivisesti esitutinnan ja esitutkinta-aineiston laatuun. Riittämättömät poliisin tutkinnan resurssit ovat jo pitkään johtaneet mm. siihen, että vanhentumassa olevia ja kiistettyjä asioita siirtyy syyteharkintaan kiireellisenä, mikä hankaloittaa syyttäjien työn suunnittelua ja ruuhkauttaa toimintaa.

2.2 Syyttäjillä avoinna olevat asiat

Vuoden 2024 lopussa syyttäjillä oli avoinna noin 18 100 asiaa, mutta vuoden 2025 aikana määrä on noussut noin 26 000 asiaan². Määrä on mittaushistorian korkein.

1.4.2025 toimintansa aloittanut ruuhkanpurkuyksikkö näyttäisi saavuttavan sille asetetut tavoitteet. Yksikön arvioidaan ratkaisevan vuonna 2026 hieman yli 2 000 pitkään avoinna olutta asiaa ja koko kolmivuotisen toimintakautensa aikana yhteensä noin 6 000 asiaa. Yksikkö rahoitetaan syyttäjälaitoksen aiemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla.

² Avoinna olevat asiat päivämäärällä 22.9.2025



Tästä huolimatta saapuvien asioiden määrä on niin suuri, että nykyiset resurssit eivät riitä avoinna olevien asioiden kokonaismäärän merkittävään vähentämiseen.

Vuodesta 2027 alkaen määrän ennakoitaan kääntyvän kasvuun, kun käytettävissä oleva rahoitus ja syyttäjien määrä vähenevät. Tällöin avoimien asioiden määrä kasvaisi arviolta 2 000–3 500 asialla vuodessa.

Avoinna olevat asiat	Toteuma 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
Yhteensä	18 117	25 800	25 100
6–12 kk	4 198	5 050	4 900
yli 12 kk	1 622	1 790	1 740

Taulukko 3. Avoinna olevien asioiden kehitys 2024–2026

2.3 Käsittelyajat

Vuoden 2024 lopussa keskimääräinen asioiden ratkaisuaika oli 2,4 kuukautta, mutta vuonna 2025 sen arvioidaan nousevan noin 2,6 kuukauteen ja vuonna 2026 noin kolmeen kuukauteen. Kehyskauden loppuun mennessä keskimääräinen ratkaisuaika pidentyy jopa 4,5 kuukauteen.

Saapuvien asioiden suuri määrä ruuhkauttaa ratkaisutoimintaa. Kehitys vaikuttaa negatiivisesti koko rikosprosessiketjun joutuisuuteen ja lisää riskiä syyteoikeuksien vanhentumisesta. Koska ratkaisuaajat tilastoituvat asian ratkaisuhetkellä, ratkaisuaajat pitenevät myös, koska ruuhkapurkukykykö kohdistaa työpanostaan yli yhdeksän kuukautta avoinna olleiden asioiden ratkaisemiseen.

2.4 Henkilöstö

Syyttäjälaitoksen henkilötövuosien huipputaso saavutetaan vuonna 2025. Vuodesta 2026 alkaen ICT-menopaineet ja uudet toimintamenoleikkaukset kääntävät henkilötövuodet laskuun. Vähennys voimistuu tulevana vuosina, kun aiemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla ei voida enää aiempien vuosien tapaan käyttää täydentämään varsinaista budjettirahoitusta.



Henkilötyövuodet	Toteuma 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
Yhteensä	633	684	664
josta syyttäjiä	449	492	478

Taulukko 4. Henkilötyövuosien kehitys 2024–2026

Rahoitusta pyritään kohdentamaan henkilöstöön niin paljon kuin toimintamenojen tarkoituksenmukainen käyttö sallii. Syyttäjäalueille luodaan pidemmän aikavälin näkymä resursseista, jotta henkilöstön vakinaistaminen ja määräaikaisten palvelussuhteiden pidentäminen olisi mahdollista. Samalla virkarakennetta kehitetään vastaamaan rikollisuuden kehitystä. Tuloksena henkilöstön liikkuvuuden arvioidaan pienentyvän, mikä puolestaan vähentää jatkuvan koulutuksen ja perehdyttämisen tarvetta.

Syyttäjälaitoksen henkilöstörakenne on muuttunut 2020-luvulla nopeasti. Kokeneita syyttäjiä on poistunut paljon ja heidän tilalleen on rekrytoitu nuoria uransa alkuvaiheessa olevia juristeja. Vuonna 2020 syyttäjistä noin 80 % oli yli 40-vuotiaita, mutta vuonna 2024 vastaava osuus oli 57 %. Samana aikana 25–34-vuotiaiden osuus kasvoi 9 %:sta 27 %:iin. Erityisen voimakasta kasvu on ollut 25–29-vuotiaissa syyttäjissä.

Ikä ei itsessään suoraan kerro kokemuksen määrästä. Voidaan kuitenkin kohtuullisella varmuudella olettaa, että ikärakenteen muutos viime vuosien aikana on vaikuttanut kokemuksen vähenemiseen. Myös henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta erityisesti pahiten ruuhkautuneella Etelä-Suomen syyttäjäalueella.



2.5 Rahoitus

Syyttäjälaitoksen varsinainen budjettirahoitus kasvaa noin 66,13 milj. euroon vuonna 2026. Kasvun taustalla ovat pääosin palkkojen yleiskorotuksista johtuvat tarkistukset.

Vuodelle 2026 kohdentuvat määrärahalleikkaukset yli kaksinkertaistuvat aiempaan nähden.

- edellisen kehyspäättöksen mukaiset leikkaukset vuodelle 2026 olivat 0,8 milj. euroa.
- hallituksen päättämät uudet toimintamenosäästöt ovat noin 0,8 milj. euroa.
- lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalla katetaan sisäisesti tietosuojavaltuutetun toimiston määrärahatarpeet, jonka vuoksi Syyttäjälaitoksen rahoituksesta leikataan edelleen 0,15 milj. euroa.

Samaan aikaan Syyttäjälaitos joutuu kohdentamaan yhä enemmän rahoitusta nopeasti kasvaneisiin ICT-menoihin ydintoiminnan kustannuksella. Vuonna 2024 menot ylittyivät 1,08 milj. eurolla, vuonna 2025 budjettia täydennettiin 0,73 milj. eurolla ja vuoden 2026 talousarviota 1,67 milj. eurolla. Kyse on yhteensä 3,48 milj. eurosta, joka vastaa noin 40 syyttäjän henkilötyövuotta ja noin 7 800 asiaratkaisua.

Yli puolet ICT-menojen kasvusta johtuu RikosAIPA-järjestelmän kehittämisestä. Hankkeen viivästykset ja tekninen korjausvelka ovat nostaneet kustannuksia ja käyttöön on otettu vain toiminnalliset minimivaatimukset täyttävä versio.

Syyttäjälaitos on syyskuussa 2025 antanut määräyksen ICT-menojen pysyvistä tasosta. Määräyksellä turvataan RikosAIPA:n kehitys, ei-harkinnanvaraisten järjestelmien rahoitus sekä rajataan varojen käyttö vain selkeästi tuloksellisuutta tukeviin kokonaisuuksiin. Määräyksellä tavoitellaan vakautta pitkäjänteiseen henkilöstösuunnitteluun.



Jos ICT-menojen kasvu jatkuu annetuista määräyksistä huolimatta, vaje joudutaan kattamaan henkilöstömäärärahoista. Tämä voi johtaa YT-neuvotteluihin ja henkilöstön irtisanomisiin.

3 Yhteenveto

Syyttäjien käsiteltäväksi saapuvien asioiden määrä on kasvanut ja ylittää Syyttäjälaitoksen ratkaisukapasiteetin. Vaikka ratkaisutoiminnassa on pyritty lisäämään tehokkuutta, syyttäjakohtaiset ratkaisumäärät eivät ole nousseet. Syyttäjien käsiteltäväksi saapuvien asioiden lisääntyminen, määrärahaileikkaukset ja voimakkaasti kasvavat ICT-menot merkitsevät, ettei oikeudenhoidon selonteossa annettua palvelulupausta voida nykyresursseilla saavuttaa.

Avoinna olevien asioiden määrä on kasvanut historiallisen korkeaksi. Kasvun hallitsemisen edellytykset ovat olemassa vielä vuonna 2026, mutta sen jälkeen määrän arvioidaan kasvavan selkeästi. Asioiden keskimääräiset käsittelyajat pidentyvät jo vuonna 2026. Ruuhkanpurkukyksikön hyvä tuloksenteekokyky ei riitä kompensoimaan kasvanutta saapuvien asioiden määrää, vaikka pitkään avoinna olleiden asioiden hallinta näyttäisi olevan mahdollista. Asioiden käsittelyaikojen pidentyminen ei tarkoita ainoastaan käsittelyn viivästymistä. Seurauksena on myös oikeudenmenetyksiä ja rikosten syyteoikeuden vanhentumista, kun asioita ei ehditä käsitellä ja ratkaista määräajassa.

Henkilötyövuosien määrä todennäköisesti laskee vuonna 2026. Syyttäjien määrässä tapahtuva muutos pyritään minimoimaan. Jatkovuosina henkilötyövuosien määrät laskevat jyrkemmin. Vaikka budjettirahoitus kasvaa vuonna 2026, yhä suurempi osuus joudutaan kohdentamaan ICT-menojen kattamiseen.

Vuoden 2026 jälkeen toimintamenoleikkausten osuus kasvaa ja oikeudenhoidon selonteon rahoitusosuudet pienenevät. Toimintamenoleikkausten pysyvä taso on



noin 2,12 milj. euroa ja ICT-menopaine noin 3,48 milj. euroa. Summat vastaavat yhteensä 65 syyttäjän henkilötövuotta ja 12 600 asiaratkaisua.

Syyttäjälaitos korostaa, että koko rikosprosessiketjun resursoinnista tulisi huolehtia. Kohdennukset ainoastaan ketjun alkupäähän ruuhkauttavat toimintaa, kun esitutkintaviranomaisten suorituskykyyn ei pystytä vastaamaan syyttäjäntoiminnassa ja tuomioistuimissa.

Syyttäjälaitos jatkaa toimintatapojensa kehittämistä ja uudistamista tuottavuuden parantamiseksi. Rikosasioden käsittelyn sujuvoittamiseen tähtääviä toimenpiteitä edistetään oikeuslaitostyöryhmässä. Poliisin Timantti-hankkeen onnistumisella arvioidaan olevan merkittäviä tuottavuutta lisääviä ja kustannuksia alentavia vaikutuksia erityisesti esitutkintayhteistyössä.

Ari-Pekka Koivisto

Valtakunnansyyttäjä

Olli Lintu

Erityisasiantuntija

Liitteet -

Jakelu kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Tiedoksi -

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto



Syyttäjälaitos

Lausunto

10 (10)

30.9.2025

SY/2729/2025

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi